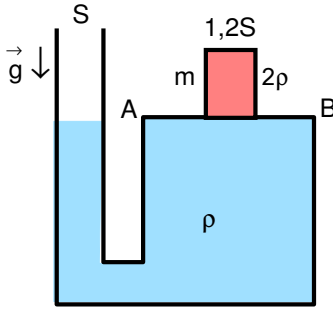
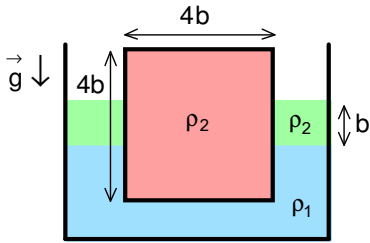

XX. ULUSAL FİZİK OLİMPİYATI BİRİNCİ AŞAMA SINAVI-2012

1. Şekildeki sistem özkütlesi ρ olan sıvı ile doludur. Soldaki kolun kesit alanı S 'dir. Sağdaki kol AB arasında tamamen kapalı olmayıp, üstünde silindirik m kütlelerinin sıvı sızdırmadan ve sürtünmesiz olarak geçebileceği bir delik vardır. Başlangıçta su seviyesi iki tarafta da AB hizasındadır. Bu durumda kütle m , özkütlesi 2ρ ve kesit alanı $1,2S$ olan silindirik cisim delikten yavaşça içeri girmektedir. Denge noktasına ulaşıldığında silindirin yaklaşık yüzde kaç delikten geçmiş olur?

- A) 50   B) 66   C) 82
D) 91   E) 100

2. Bir kap içerisinde özkütlesi ρ_1 olan bir sıvı ve bu sıvı üzerinde yüksekliği b , özkütlesi ρ_2 olan yağ tabakası vardır. Düşey kesit alanı $4b \times 4b$, özkütlesi ρ_2 olan uzun bir çubuk bu kap içinde yüzer durumdadır. Eğer $\rho_2 = \frac{2\rho_1}{3}$ ise, çubuğun hacminin yüzde kaç sıvıların dışındadır?

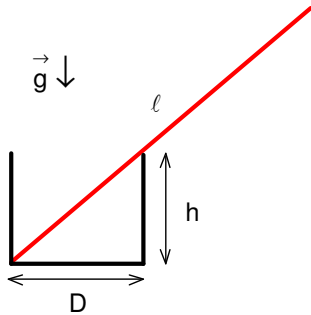
- A) 50   B) 30   C) 25
D) 60   E) 75

3. Kütle M olan bir bardağı, açık ağız altta kalacak şekilde özkütlesi ρ olan bir sıvının içerisine batırıyoruz. Sıvının bulunduğu kabın ağız açık olup, atmosfer basıncı P_0 'dır. Bardak çok ince bir camdan yapılmış olup iç hacmi ile dış hacmi aynı alınabilir. Bardağı, kendi yüksekliğinden çok daha büyük bir h derinliğine kadar batırıp bırakıyoruz. Bu h derinliği belirli bir h_0 kritik derinliğinden daha küçük ise bardak yukarı çıkmakta, bu derinlikten büyük ise batmaktadır. Bardak aynı şekil ve hacimde iki kat daha yoğun bir maddeden yapılsa kritik derinlik $0,25h_0$ olmaktadır. Bu bardağın içine alabileceği sıvının kütlesi kaç M 'dir?

- A) 0,25   B) 0,5   C) 1   D) 3   E) 4

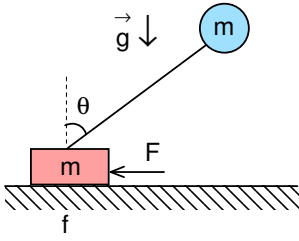
4. Bir kavanoz 1 atm dış basınç altında yarısına kadar su ile dolu iken T_0 sıcaklığında kapatılmıştır. Uzunluğu 10 cm, kesit alanı 200 cm^2 olan bu kavanozun kapağının sadece basınç farkı ile kapalı kalması istenmektedir. Bu kavanozun 0,8 atm dış basınç altında, 27°C 'ye kadar sıcaklıkta ters çevrildiğinde yerçekimi ivmesinin $10g$ olduğu bir gezegende dahi açılmaması isteniyor. T_0 değeri nedir? (Kavanozun ve içindeki suyun sıcaklığa bağlı genleşmesini ve buharlaşmayı ihmal ediniz).

- A) 127°C B) 27°C C) 57°C D) 327°C E) hiçbiri

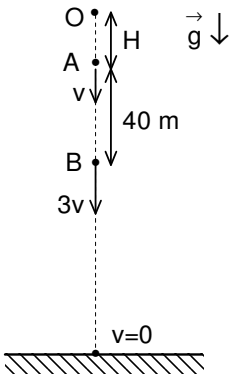
5. Çapı D , derinliği h olan yere sabitlenmiş boş bir bardağın içine şekildeki gibi homojen ve kalınlığı ihmal edilebilecek bir çubuk konuyor. Çubuk ve bardak yüzeyi arasında sürtünme yok ise, çubuğun devriliş bardaktan çıkabilmesi için çubuğun uzunluğu ℓ en az ne kadar olmalıdır?

- A) $2(D+h)$ B) $4\sqrt{D^2+h^2}$ C) $\frac{2(D^2+h^2)}{D}$
D) $\frac{2(D^2+h^2)}{h}$ E) $\frac{2\sqrt{D^2+h^2}}{D^2}$

6. Kütleli m olan bir cisim, aralarındaki sürtünme katsayısının $f=0,5$ olduğu bir yüzeyde durmaktadır. Bu cisme m kütleli bir balon ipe bağlanmış olup balona etki eden kaldırma kuvveti $1,5mg$ 'dir. Burada g yer çekimi sabitidir. Yüzey üzerindeki cisme $F=1,5mg$ büyüklüğünde bir kuvvet yatay olarak uygulanırsa, balonu tutan ipin düşeyle yapacağı açının tanjantı nedir?

- A) $\frac{5}{6}$ B) $\frac{6}{5}$ C) 1   D) $\frac{5}{4}$ E) $\frac{4}{5}$

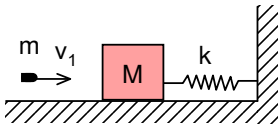

7. Bir kulenin O tepesinden serbest olarak bırakılan bir taş, tepeden H kadar aşağıdaki bir A noktasından v hızı ile geçmektedir. Taş, A noktasından 40 m aşağıdaki bir B noktasından ise $3v$ hızı ile geçmektedir. Taş B noktasından geçtiği andan itibaren sabit bir F sürtünme kuvveti taşın hareketini yavaşlatmaktadır. Taşın B noktasından sonra, o ana kadar aldığı yolun iki katı kadar daha yol alıp yere sıfır hızla inmesi için F kuvveti taşın ağırlığının kaç katı olmalıdır?

- A) 1   B) 1,5   C) 2
D) 3   E) 4,5

8. Kütleli m_A olan patenci doğu yönünde v_A hızıyla, kütleli $m_B=1,5m_A$ olan patenci ise kuzey yönünde $v_B=\frac{2v_A}{\sqrt{3}}$ hızıyla kaymakta iken esnek olmayan bir şekilde çarpşıyorlar ve düşmemek için birbirine tutunup birlikte kaymaya devam ediyorlar. Çarpışma nedeni ile toplam kinetik enerjide oluşan kayıp yaklaşık yüzde kaçtır?

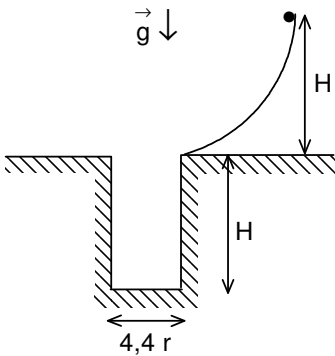
- A) 0   B) 38   C) 47   D) 52   E) 61

9. Kütleli m olan bir mermi sabit v_1 hızı ile yatay olarak giderken sürtünmesiz yatay düzlemde durmakta olan bir $M=100m$ kütleli tahta küpün içine girip, hareket doğrultusunu değiştirmeden çok kısa bir sürede küpün karşı yüzünden $\frac{v_1}{2}$ sabit hızıyla dışarı çıkmakta ve yoluna devam etmektedir.

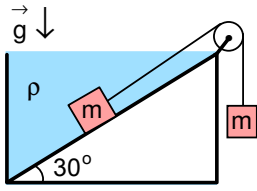
Karşı taraftaki duvara, yay sabiti $k=1600$ N/m olan bir yayla bağlı bulunan küp ise 10 cm yol aldıktan sonra bir an için durmaktadır. Bu ana kadar ortaya çıkan ısının sadece tahta tarafından emildiğini varsayarsak, küpün sıcaklığının 1 °C artması için merminin m kütleli yaklaşık kaç gram olmalıdır? (Tahtanın öz ısısı $0,5$ cal/g.°C'dir)

- A) 50   B) 40   C) 30   D) 10   E) 5

10. Yarıçapı r olan bir top sürtünmesiz yüzeylerden oluşan şekildeki rampaya, $4,4r$ genişlikteki çukurun tepesinden $H=10r$ yükseklikte başlayacak şekilde bırakılıyor. Top çukurun tepesine gelince yere paralel bir hızla çukura düşmeye başlıyor. Top H derinliğindeki çukurun dikey duvarlarıyla esnek çarpışma yaptığına göre, dibe varana kadar çukurun yan duvarlarına kaç kez çarpar?

- A) 4   B) 5   C) 7   D) 9   E) 11

11. Şekildeki sistemde özkütlesi ρ olan sıvı ile dolu bir kaptaki eğim açısı 30° olan bir eğik düzlem vardır. Bu sıvı içerisinde sürtünmesiz olarak hareket edebilen m kütlesi, eğik düzlem üzerindedir ve şekildeki gibi bir makaradan geçen bir ip ile sıvı dışındaki başka m kütlesine bağlıdır. Bu durumda sistemin ivmesi a 'dır. Sıvının ve içindeki kütlenin hacimleri sabit tutulup yoğunlukları 2 katına çıkartılırsa sistemin ivmesi $0,5a$ olmaktadır. Buna göre sıvının özkütlesinin, sıvının içindeki kütlenin özkütlesine oranı nedir?

- A) $\frac{1}{2}$ B) $\frac{3}{5}$ C) $\frac{2}{3}$ D) $\frac{1}{4}$ E) $\frac{3}{4}$

12. Sabit u hızıyla yukarı çıkan bir asansörün içindeki top zeminine v hızıyla yüzeye dik olarak çarpmaktadır. Top zeminine bir kere daha çarptıktan hemen sonra topun hızı $2v$ olmaktadır. Tüm çarpışmalar ensek olduğuna göre iki çarpışma arasında topun aldığı toplam yol nedir? Yerçekimi ivmesi g 'dir ve söz konusu hızların hepsi yeryüzü sistemine göre olan hızlardır.

- A) $\frac{2(u+2v)^2}{5g}$ B) $\frac{(u+v)^2}{2g}$ C) $\frac{3(2u+v)^2}{2g}$ D) $\frac{(u+3v)^2}{16g}$ E) $\frac{(u+4v)^2}{7g}$

13. Düzgün altıgen şeklinde, m kütleli, çok ince bir koşu platformu inşa edilmiştir. Kütle m olan bir koşucu, platforma göre her zaman sabit olan bir v hızıyla platform üzerinde koşmaktadır. Platform bulunduğu düzlem üzerinde sürtünmesiz olarak hareket edebilmektedir. Platform $t=0$ anında yere göre hareketsiz durmaktadır. Koşucu ilk köşeyi döndükten sonra, platformun yere göre hızı ne olur? (Koşucunun köşeyi dönmesinin anlık bir hareket olduğunu varsayınız).

- A) $\frac{v}{3}$ B) $\frac{v}{2}$ C) $\frac{v}{\sqrt{3}}$ D) $\frac{\sqrt{2}v}{\sqrt{3}}$ E) v

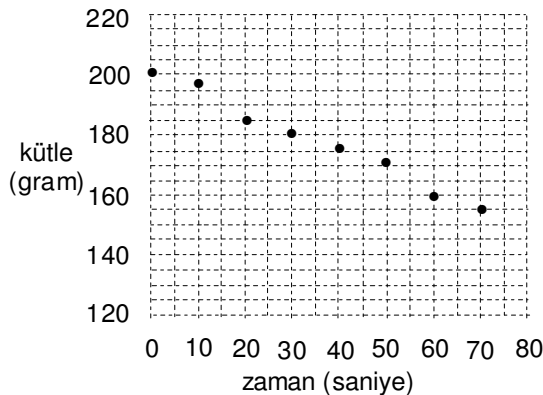
14. Yarıçapı 7200 km olan küresel bir gezegen kendi etrafındaki turunu 50 dünya saatinde tamamlamaktadır. Bu gezegende 60° enlemdeki bir noktada bulunan bir cismin ağırlığı, gezegen aniden dursa $1/90$ oranında değişmektedir. Bu gezegenin çekim ivmesi yeryüzünün çekim ivmesinin kaç katıdır? ($\pi^2 \approx 10$ alınız).

- A) 0,1   B) 0,2   C) 0,4   D) 0,02   E) 0,04

15. Dikdörtgenler prizması şeklindeki bir metalden x yönünde akım yoğunluğu j_x olan doğru akım geçerken z yönünde bir düzgün B_z manyetik indüksiyon alanı uygulanmıştır. Bu durumda y yönünde bir E_y elektrik alanı oluşur ve bu alan j_x ve B_z çarpımı ile doğru orantılıdır. Yani $E_y = R_{HjxB_z}$ olup R_H orantı katsayısına "Hall katsayısı" denir ve birimi (m^3/C) 'dur. Buna göre manyetik indüksiyon alanı birimi aşağıdakilerden hangisidir?

(Not: şıklarda kullanılan birimler şu şekildedir; N : Newton, C : Coulomb, V : Volt, m: metre, s: saniye, kg : kilogram).

- A) $\frac{C.s}{m}$ B) $\frac{N}{C.m.s}$ C) $\frac{m^2}{C.V}$ D) $\frac{N.s}{C.m^2}$ E) $\frac{kg}{C.s}$

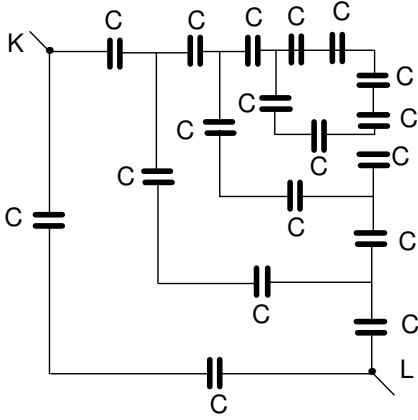

16. İçinde etil alkol bulunan beher bir sayısal terazinin üzerine konulmuştur. Bu sıvı, içine daldırılan bir dirençten 50 Volt altında sabit 10 Amper akım geçirilerek ısıtılmaktadır. Etil alkol $78^\circ C$ sıcaklıkta kaynamaya başladıktan sonra belirli zaman aralıklarında terazinin gösterdiği değerler kaydedilerek yanda gösterilen grafik elde edilmiştir. Bu grafikten yararlanarak $78^\circ C$ 'deki 1 kg etil alkolün buhar haline gelmesi için verilmesi gereken enerji miktarının kaç kJ olduğunu yaklaşık olarak bulunuz.

- A) 0,75   B) 560   C) 440
D) 0,95   E) 750

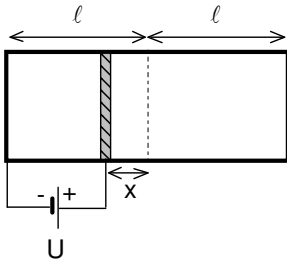
17. Elektron yükünün belirlenmesi için yapılan Millikan deneyinde, Q yüküne sahip, özkütlesi ρ , yarıçapı r olan küresel bir yağ damlasının, aralarındaki uzaklık d , potansiyel farkı U olan iki yatay paralel plaka arasındaki hareketi incelenir. Önce yağ damlasının düşey düzlemde hareketsiz kalmasını sağlayacak olan U_0 potansiyel farkı ölçülür. Sonra, (yağ damlasının yarıçapı doğrudan ölçülemeyecek kadar küçük olduğundan) r 'nin bulunması için bu U_0 potansiyeli sıfırlanır ve damlanın aşağı doğru hızlanarak inmesi ve bir v_t terminal hızına ulaşır bu hızla hareketine devam etmesi gözlenerek v_t ölçülür. Yarıçapı r olan küresel damlanın terminal hızla hareketine neden olan kuvvet $F=Crv_t$ şeklinde verilmiş olup burada C bir sabittir. Yağ damlası üzerindeki Q yükünün; ölçülen U_0 , v_t değerleri ile d , ρ , C ve yerçekimi ivmesi g cinsinden ifadesi nedir? (Kaldırma kuvvetini ihmal ediniz).

- A) $\frac{d}{2U_0} \sqrt{\frac{C^3 v_t^3}{\rho g}}$ B) $\frac{2U_0 d}{g} \sqrt{\frac{C v_t^3}{3\rho}}$ C) $\frac{2d}{U_0} \sqrt{\frac{C v_t^3}{3\rho g}}$
D) $\frac{U_0}{2\rho d} \sqrt{\frac{C^3 v_t^3}{2g}}$ E) $\frac{8d}{U_0} \sqrt{\frac{C^3 v_t^3}{\rho g}}$

18. Şekildeki gibi alt kollarda sonsuza kadar benzer şekilde devam eden devrede tüm kondansatörler eşdeğer olup, sığaları C olarak verilmiştir. K ve L noktaları arasındaki eşdeğer kapasite ne kadardır?

- A) $\frac{(\sqrt{5}-1)C}{2}$ B) $\frac{(\sqrt{5}+1)C}{4}$ C) $\frac{C}{2}$
D) C E) $\frac{(\sqrt{2}+1)C}{3}$

19. Şekildeki gibi 2ℓ uzunluğundaki kapalı bir kutunun içindeki ideal gaz tam ortadaki hareketli sürtünmesiz bir piston ile ayrılmıştır. Kabın sol duvarı da, piston da iletken olup paralel plakalı bir kondansatör oluşturmaktadır. Plakalara U potansiyel farkı uygulandığında piston $x = \frac{\ell}{9}$ kadar yer değiştiriyor ve dengeye geliyor. Pistonun $\frac{\ell}{5}$ kadar yer değiştirmesini sağlayacak potansiyel farkı kaç U 'dur? (Kap içindeki gazlar dışarı ile ısıl dengededir).

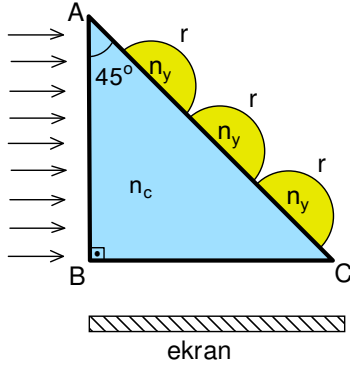
- A) $\sqrt{\frac{3}{2}}$ B) $\frac{\sqrt{3}}{5}$ C) $\frac{9}{5}$ D) $\frac{81}{25}$ E) $\frac{3}{2}$

20. Elektronlardan oluşan bir demetin akım yoğunluğu j 'dir. Bu elektronlar B manyetik indüksiyon alanına dik olarak giriş yaptıklarında çizdikleri yörüngelerin yarıçapı r oluyor. Demetteki elektronların konsantrasyonu nedir? Elektronun yükü e ve kütlesi m olarak veriliyor.

- A) $\frac{mj}{e^2 Br}$ B) $\frac{e^2 Br}{mj}$ C) $\frac{2mj}{e^2 Br}$ D) $\frac{mj}{2e^2 Br}$ E) $\frac{e^2 Br}{2mj}$

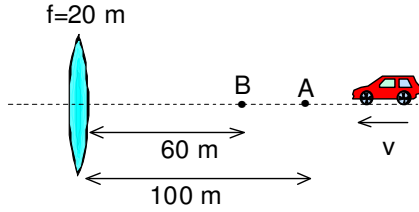
21. İnsan gözünün retina çapı yaklaşık 2 cm 'dir. Genişliği 80 cm olan ve bu genişlik boyunca 1024 piksel (görüntü noktası) gösteren bir televizyonu izleyen kişi ekrandan 4 metreden daha fazla uzaklaşınca beyaz ekrandaki kara bir pikseli ayırt edememeye başlıyor. Bu verilere göre, insan gözündeki görüntü algılayan hücrelerin birbirlerine uzaklığı aşağıdaki seçeneklerden hangisine en yakındır?

- A) $40 \mu\text{m}$ B) $4 \mu\text{m}$ C) $0,4 \mu\text{m}$ D) 40 nm E) 4 nm

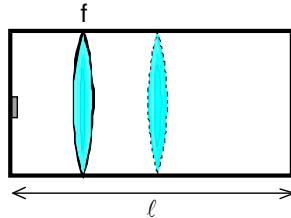
22. Kırıcılık indisi $n_c=2$ olan bir dik üçgen ikizkenar prizmanın AB yüzüne tek renkli, paralel bir ışık demeti dik olarak gelmektedir. Kırıcılık indisi $n_y=\sqrt{3}$ olan, r yarıçaplı yarım küre şeklindeki üç adet yağ damlacığı prizmanın AC yüzü üzerinde eşit aralıklarla, yüzeye yapışık olarak durmaktadır. Prizmanın BC tabanının 5 cm altına ve tabana paralel olarak konan bir ekrandaki aydınlanma desenini aşağıdaki cümlelerden hangisi en iyi şekilde tanımlar?

- A) Ekran aydınlıktır ve üzerinde üç tane yarıçapları olan daha aydınlık bölge bulunur
B) Ekran aydınlıktır ve üzerinde yarıçapları $\sqrt{3} r$ olan üç karanlık bölge bulunur
C) Ekran aydınlıktır ve üzerinde yarıçapları $\sqrt{2} r$ olan üç karanlık bölge bulunur
D) Ekran karanlıktır ve üzerinde yarıçapları $\sqrt{2} r$ olan üç aydınlık bölge bulunur
E) Ekran karanlıktır ve üzerinde yarıçapları $\sqrt{3} r$ olan üç aydınlık bölge bulunur

23. $v=50$ m/s sabit hızla hareket eden bir araba, odak uzaklığı $f=20$ m olan yakınsak bir merceğe doğru yaklaşmaktadır. Arabanın hareketi sırasında, mercekten önce 100 m (A noktası) ve sonra da 60 m (B noktası) uzakta bulunduğu anlarda merceğin diğer tarafında oluşan görüntülerinin yerleri ve oluştuğu anlar incelenirse; görüntünün m/s birimindeki ortalama hızının c (ışığın hızı) cinsinden ifadesi nedir?

- A) $\frac{40c}{5+0,8c}$ B) $\frac{5c}{40+0,8c}$ C) $\frac{5c}{90+0,8c}$ D) $\frac{5c}{90-0,8c}$ E) $\frac{5c}{40-0,8c}$

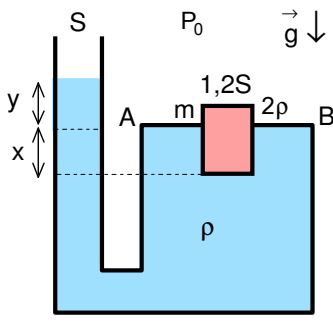
24. Şekildeki kapalı kaptaki bir miktar gaz dışarıyla ısıl denge halindedir. Kaptaki gaz, aynı zamanda sürtünmesiz piston görevi gören odak uzaklığı f olan yakınsak bir mercek ile eşit olarak bölünmüştür. Kabin sol yarısındaki kısmın sıcaklığı yarıya indirilirken sağ taraftaki gaz yine dışarıyla aynı sıcaklıkta tutuluyor. Bu süreç sonucunda kabinin sol duvarındaki bir cismin gerçek görüntüsü sağ duvarda net olarak oluşuyor. Kabinin toplam l uzunluğu, odak uzaklığının kaç katıdır?

- A) $\frac{8}{3}$ B) 3 C) 4 D) $\frac{9}{2}$ E) 5

25. Bir noktasal cisim, odak uzaklığı f olan bir aynanın optik ekseninden belirli bir yükseklikte ve aynadan belirli bir uzaklıkta asılı olarak durmaktadır. Aynanın optik eksenine yere paraleldir. İp aniden koptuğu anda cismin görüntüsünün ivmesi $\frac{2g}{5}$ olarak ölçülmüştür. Cismin aynaya yatay yöndeki uzaklığı ne/neler olabilir?

- A) $\frac{7f}{2}$ B) $\frac{3f}{2}$ C) $\frac{7f}{5}$
D) A veya B ikisi de olabilir E) B veya C ikisi de olabilir

XX. ULUSAL FİZİK OLİMPİYATI BİRİNCİ AŞAMA SINAVI ÇÖZÜMLERİ-2012

1. Küp sıvı içinde x kadar batarsa, soldaki kolda sıvı y kadar yükselir. İki hacim birbirine eşittir.

$$1,2S \cdot x = S \cdot y$$

Küpün en alt noktasındaki basınç

$$P = P_0 + \rho g(x+y) = P_0 + \frac{mg}{1,2S}; m = 2\rho \cdot 1,2S \cdot h$$

olur. Buradan
 $y = 1,2x$

$$2h = x + 1,2x = 2,2x; x = \frac{10h}{11} \approx \%91h$$

olarak bulunur.

2. Denge durumu için

$$\rho_2 g S \cdot 4b = \rho_1 g S \cdot x + \rho_2 g S \cdot b$$

yazabiliriz. Buradan

$$3. \frac{2\rho_1}{3} b = \rho_1 x; x = 2b; h = 4b - x - b = b; \frac{h}{4b} = \frac{1}{4} = \%0,25$$

olarak bulunur.

3. Bardak kendi boyutundan çok daha büyük derinliğe batırılırsa bardakta bulunan havanın basıncı için

$$P = P_0 + \rho g h_0$$

bardağın içinde kalan hava için

$$P_0 V_0 = PV$$

bardağın dengesi için

$$Mg = \rho g V$$

yazabiliriz. Buradan

$$h_0 = \frac{P_0}{\rho g} \left(\frac{\rho V_0}{M} - 1 \right)$$

elde edilir. İkinci durumda

$$\frac{h_0}{4} = \frac{P_0}{\rho g} \left(\frac{\rho V_0}{2M} - 1 \right)$$

yazabiliriz. Buradan bardak içine alınacak sıvı kütlesi

$$M_s = \rho V_0 = 3M$$

olarak bulunur.

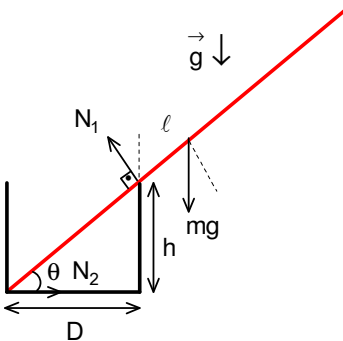
4. Diğer gezegende gazın basıncı

$$0,8P_0 = P + \rho g \cdot 10h; 0,8 \cdot 10^5 = P + 1000 \cdot 10 \cdot 0,05; P = 75 \cdot 10^4 \text{ Pa}$$

olur. Proses izokor olduğu için

$$\frac{P}{P_0} = \frac{T}{T_0}; \frac{75 \cdot 10^4}{100 \cdot 10^4} = \frac{300}{T_0}; T_0 = 400 \text{ K} = 127^\circ$$

olarak bulunur.

6. Çubuk yatayla θ açısı yapsın. Bu durumda

$$\sin\theta = \frac{h}{\sqrt{h^2 + D^2}}; \cos\theta = \frac{D}{\sqrt{h^2 + D^2}}$$

olur. Çubuğun denge durumu

$$N_1 \cdot \sqrt{h^2 + D^2} = \frac{mg \ell \cos\theta}{2}; N_1 = \frac{mgD\ell}{2(h^2 + D^2)}$$

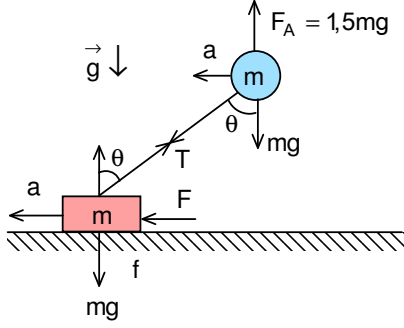
olarak bulunur. Çubuğun bardaktan kayması için

$$mg = N_1 \cos\theta$$

olmalıdır. Buradan

$$mg = \frac{mgD^2 \ell}{2\sqrt{D^2 + h^2}}; \ell = \frac{2\sqrt{D^2 + h^2}}{D^2}$$

olarak bulunur.

6. Balon için

$$F_A = mg + T \cos \theta; F_A = 1,5mg$$
$$T \sin \theta = ma$$

cisim için

$$F - F_s - T \sin \theta = ma; F_s = fN$$
$$N = mg - T \cos \theta$$

yazabiliriz. Buradan

$$\frac{3mg}{2} - \frac{mg}{4} - ma = ma; a = \frac{5g}{8}$$

$$T \sin \theta = \frac{5mg}{8}; T \cos \theta = \frac{mg}{2}; \tan \theta = \frac{5}{4}$$

olarak bulunur.

7. İlk etap için

$$H = \frac{v^2}{2g}$$

ikinci etap için

$$H + 40 = \frac{(3v)^2}{2g}$$

yazabiliriz. Buradan

$$v = 10 \text{ m/s}; H = 5 \text{ m}$$

olarak bulunur. Bundan sonra cisim

$$y = 2(H + 40) = 90 \text{ m}$$

yol alır. Yapılan iş

$$F \cdot y = \frac{m(3v)^2}{2g} + mg \cdot y; 90F = \frac{m \cdot 30^2}{2 \cdot 10} + m \cdot 10 \cdot 90; F = 15m = 1,5mg$$

olarak bulunur.

8. A cismin ilk momentumu

$$p_A = m_A v_A$$

B cisminin ilk momentumu

$$p_B = m_B v_B = \frac{3m_A}{2} \cdot \frac{2v_A}{\sqrt{3}} = \sqrt{3} m_A v_A$$

sistemin ilk kinetik enerjisi

$$K = \frac{p_A^2}{2m_A} + \frac{p_B^2}{2m_B} = \frac{m_A v_A^2}{2} + \frac{3m_A^2 v_A^2}{2 \cdot \frac{3m_A}{2}} = \frac{3m_A v_A^2}{2}$$

sistemin son momentumu

$$p = \sqrt{p_A^2 + p_B^2} = 2m_A v_A$$

açığa çıkan ısı

$$Q = K - \frac{p^2}{2(m_A + m_B)} = \frac{3m_A v_A^2}{2} - \frac{4m_A^2 v_A^2}{2 \cdot \left(m_A + \frac{3m_A}{2}\right)} = \frac{7m_A v_A^2}{10}$$

ve aranan oran

$$\eta = \frac{Q}{K} = \frac{7}{15} \approx \%47$$

olarak bulunur.

9. Momentum korunumu yasasından cismin hızı

$$mv_1 = m \frac{v_1}{2} + 100mv_2; v_2 = \frac{v_1}{200}$$

enerji korunumu yasasından

$$\frac{100mv_2^2}{2} = \frac{kx^2}{2}; 100mv_2^2 = 1600 \cdot 0,1^2; m = \frac{4}{25v_2^2}$$

yazabiliriz. Açığa çıkan ısı

$$Q = 100mc\Delta T = \frac{mv_1^2}{2} - \frac{m \left(\frac{v_1}{2} \right)^2}{2} - \frac{100mv_2^2}{2} = \frac{3mv_1^2}{8} - \frac{mv_1^2}{800} = \frac{299mv_1^2}{800}$$

$$100 \cdot 0,5 \cdot 4,18 \cdot 1000 \cdot 1 = \frac{299v_1^2}{800}; v_1 = 747,8 \text{ m/s}; v_2 = 3,74 \text{ m/s}$$

$$m = \frac{4}{25v_2^2} = \frac{4}{25 \cdot 3,74^2} = 0,011 \text{ kg} = 11 \text{ g}$$

olarak bulunur.

10. Cismin kazandığı hız

$$v = \sqrt{2gH} = \sqrt{2 \cdot 10 \cdot 10r} = 10\sqrt{2r}$$

çukurun dikey duvarlar arasında hareket süresi

$$t_1 = \frac{4,4r - 2r}{v} = \frac{2,4r}{10\sqrt{2r}} = \frac{12\sqrt{2r}}{100} = \frac{3\sqrt{2r}}{25} = 0,169\sqrt{r}$$

çukurun dibine düşene kadar geçen süre

$$t_2 = \sqrt{\frac{2(H-2r)}{g}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 8r}{10}} = \sqrt{1,6r} = 1,264\sqrt{r}$$

çarpışma sayısı

$$N = \frac{t_2}{t_1} = \frac{\sqrt{1,6r}}{\frac{3\sqrt{2r}}{25}} = \frac{1,264}{0,169} \approx 7$$

olarak bulunur.

11. Sıvı içinde etki eden efektif ivme ilk durumda

$$mg - \rho g V = mg'; \rho_c g V - \rho g V = \rho_c g' V; g' = g \left(1 - \frac{\rho}{\rho_c} \right)$$

ikinci durumda

$$2\rho_c g V - 2\rho g V = 2\rho_c g'' V; g'' = g' = g \left(1 - \frac{\rho}{\rho_c} \right)$$

olur. Birinci durumda

$$mg - mg' \sin 30^\circ = 2ma; a = \frac{g}{2} - \frac{g'}{4} = \frac{g}{4} + \frac{g\rho}{4\rho_c}$$

ikinci durumda

$$mg - 2mg' \sin 30^\circ = 32ma_2 = \frac{3ma}{2}; a = \frac{2g\rho}{3\rho_c}$$

yazabiliriz. Buradan

$$\frac{g}{4} + \frac{g\rho}{4\rho_c} = \frac{2g\rho}{3\rho_c}; \frac{\rho}{\rho_c} = \frac{3}{5}$$

olarak bulunur.

12. Asansör çok ağır olduğu için her çarpışmada topa $2u$ hızı kazandırır. İlk çarpışma sonrası topun hızı

$$v_1 = v + 2u$$

olur. İkinci çarpışmadan sonra topun hızı $2v$ olması için, topun çarpışmadan önceki hızın

$$v_2 = 2v - 2u$$

olmalıdır. Dışarıdan bakan bir gözlemciye göre topun aldığı yol

$$x = \frac{v_1^2}{2g} + \frac{v_2^2}{2g} = \frac{(v + 2u)^2}{2g} + \frac{(2v - 2u)^2}{2g}$$

olarak bulunur. Asansöre göre top ilk çarpışmada

$$v + u$$

hızı ile gelmekte, ikinci çarpışmada ise

$$2v - 2u + u = 2v - u$$

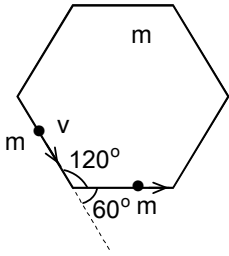
hızı ile gelmektedir. İki hız birbirine eşittir.

$$v + u = 2v - u; v = 2u$$

olmalıdır. Buradan alınan yol

$$x = \frac{(2u + 2u)^2}{2g} + \frac{(4u - 2u)^2}{2g} = \frac{20u^2}{2g} = \frac{10u^2}{g}$$

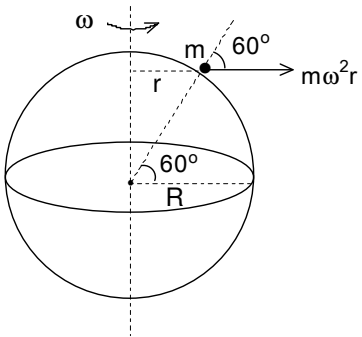
olarak bulunur. $v = 2u$ bağıntıyı kullanırsak bu A şıkkı demektir.

13. Momentum korunumu yasasından platformun hızı

$$mv = mv \cos 60^\circ + mu; u = \frac{v}{2}$$

olarak bulunur.

14. 60° enlemdeki bir noktanın yarıçapı

$$r = R \cos 60^\circ = 0,5R$$

bu noktada cisme etki eden merkezkaç kuvvet

$$F = m\omega^2 r$$

bu noktada etki eden ağırlık kuvveti

$$G = \frac{\gamma M m}{R^2} - m\omega^2 r \cos 60^\circ = \frac{\gamma M m}{R^2} - \frac{m\omega^2 R}{4}$$

ile verilir. Gezegen aniden durursa ağırlık kuvveti $1/90$ oranında değişmektedir. Bu durumda

$$\frac{m\omega^2 R}{4} = \frac{1}{90} \frac{\gamma M m}{R^2}$$

yazabiliriz. Buradan

$$g' = \frac{\gamma M}{R^2} = 90 \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{4\pi^2 R}{T^2} = \frac{90\pi^2 R}{T^2} = \frac{90 \cdot 10 \cdot 7200 \cdot 10^3}{(24 \cdot 3600)^2} = 0,2 \text{ m/s}^2 = \frac{0,2}{10} g = 0,02g$$

olarak bulunur.

15. Birim analizinden

$$E_y = R_{ij} \times B_z; \frac{V}{m} = \frac{m^3}{C} \cdot \frac{A}{m^2} \cdot B; B = \frac{V \cdot C}{m^2 \cdot A} = \frac{J}{m^2 \cdot A} = \frac{\text{kg} \cdot \frac{m}{s^2} \cdot m}{m^2 \cdot A} = \frac{\text{kg}}{A \cdot s^2} = \frac{\text{kg}}{C \cdot s}$$

olarak bulunur.

16. Buharlaşan kütle

$$m = 200 - 155 = 45 \text{ g}$$

gereken ısı ifadesinden

$$mL = UI t; 0,045 \cdot L = 50 \cdot 10 \cdot 70; L = 7701 \cdot 10^3 \text{ J} = 770 \text{ kJ}$$

olarak bulunur.

17. Denge durumunda

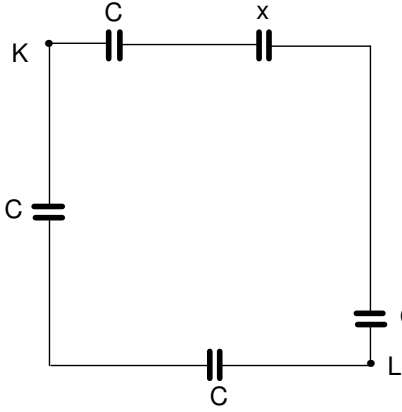
$$mg = \frac{QU_0}{d} = Crv_t$$

yazabiliriz. Buradan

$$\rho g \frac{4\pi r^3}{3} = Crv_t; r = \sqrt{\frac{3Cv_t}{4\pi\rho g}} = \frac{1}{2} \sqrt{\frac{Cv_t}{\rho g}}$$

$$Q = \frac{dCrv_t}{U_0} = \frac{d}{2U_0} \sqrt{\frac{C^3 v_t^3}{\rho g}}$$

olarak bulunur.

18. Eşdeğer sığa x olsun. Bir sonraki sonsuz devrenin sığası yine x olur. İki kol için

$$\frac{1}{C_1} = \frac{1}{C} + \frac{1}{C} = \frac{2}{C}; C_1 = \frac{C}{2}$$

$$\frac{1}{C_2} = \frac{1}{C} + \frac{1}{C} + \frac{1}{x}; C_2 = \frac{xC}{2x+C}$$

eşdeğer sığa için

$$x = C_1 + C_2 = \frac{C}{2} + \frac{xC}{2x+C}$$

yazabiliriz. Buradan

$$4x^2 - 2Cx - C^2 = 0; x = \frac{(\sqrt{5}+1)C}{4}$$

olarak bulunur.

19. Sol bölme için

$$P\ell S = P_1(\ell-x)S; P_1 = \frac{P\ell}{\ell-x} = \frac{P\ell}{\ell - \frac{\ell}{9}} = \frac{9P}{8}$$

sağa bölme için

$$P\ell S = P_2(\ell+x)S; P_2 = \frac{P\ell}{\ell+x} = \frac{P\ell}{\ell + \frac{\ell}{9}} = \frac{9P}{10}$$

yazabiliriz. Bu iki basıncın farkı elektriksel alanın basıncına eşit olmalıdır.

$$\frac{\epsilon_0 E^2}{2} = \frac{\epsilon_0 U^2}{2 \left(\frac{8\ell}{9}\right)^2} = P_1 - P_2 = \frac{9P}{8} - \frac{9P}{10} = \frac{9P}{40}$$

İkinci durumda sol bölme için

$$P\ell S = P_3(\ell-y)S; P_3 = \frac{P\ell}{\ell-y} = \frac{P\ell}{\ell - \frac{\ell}{5}} = \frac{5P}{4}$$

sağa bölme için

$$P\ell S = P_4(\ell+y)S; P_4 = \frac{P\ell}{\ell+y} = \frac{P\ell}{\ell + \frac{\ell}{5}} = \frac{5P}{6}$$

yazabiliriz. Bu iki basıncın farkı elektriksel alanın basıncına eşit olmalıdır.

$$\frac{\epsilon_0 E_2^2}{2} = \frac{\epsilon_0 U_2^2}{2 \left(\frac{4\ell}{5}\right)^2} = P_3 - P_4 = \frac{5P}{4} - \frac{5P}{6} = \frac{5P}{12}$$

Buradan

$$\frac{U_2^2}{\left(\frac{4}{5}\right)^2} \cdot \frac{\left(\frac{8}{9}\right)^2}{U^2} = \frac{5}{12} \cdot \frac{40}{9}; \frac{U_2}{U} = \sqrt{\frac{3}{2}}$$

olarak bulunur.

20. Demetin kesit alanı S, elektronların yükü e, konsantrasyonları n_0 ise akan akım

$$I = \frac{dq}{dt} = \frac{d(en_0 Sx)}{dt} = en_0 Sv$$

akım yoğunluğu

$$j = \frac{I}{S} = en_0 v$$

ile verilir. Elektronlar B manyetik indüksiyon alanında izledikleri yörüngelerin yarıçapları ifadesinden hızları

$$evB = \frac{mv^2}{r}; v = \frac{eBr}{m}$$

elektronların konsantrasyonu

$$n_0 = \frac{j}{ev} = \frac{mj}{e^2 Br}$$

olarak bulunur.

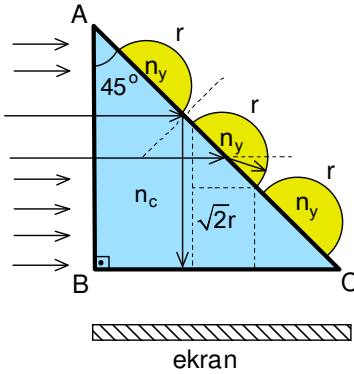
21. Ekranda iki piksel arasındaki uzaklık

$$\Delta = \frac{0,8}{1024} \approx 8 \cdot 10^{-4} \text{ m}$$

retina üzerine düşen görüntüleri arasındaki uzaklık ise

$$\delta = \frac{\Delta \cdot 2 \cdot 10^{-2}}{4} = \frac{8 \cdot 10^{-4} \cdot 2 \cdot 10^{-2}}{4} = 4 \cdot 10^{-6} \text{ m} = 4 \text{ } \mu\text{m}$$

olarak bulunur.

22. Prizmadan yağ yarım küresine geçen ışık ışını için

$$\frac{\sin 45^\circ}{\sin \theta} = \frac{n_y}{n_c}; \sin \theta = \frac{n_c \sqrt{2}}{n_y \cdot 2} = \frac{2 \sqrt{2}}{\sqrt{3} \cdot 2} < 1$$

olur. Bu durumda bu ışınlar prizmanın AC çıkmaktadır. Prizmadan havaya çıkmak ışık ışını için

$$\frac{\sin 45^\circ}{\sin \beta} = \frac{1}{n_c}; \sin \beta = \frac{n_c \sqrt{2}}{2} = \sqrt{2} > 1$$

olur. Bu durumda bu ışınlar prizmanın AC yüzeyinden tam yansımaya uğrayarak BC yüzeyinden çıkmaktadır. Ekran aydınlıktır ve üzerinde yarıçapları $\sqrt{2} r$ olan üç karanlık bölge bulunur.

23. Arabanın görüntüleri mercekten

$$\frac{1}{a_1} + \frac{1}{b_1} = \frac{1}{f}; \frac{1}{100} + \frac{1}{b_1} = \frac{1}{20}; b_1 = 25 \text{ m}$$

$$\frac{1}{a_2} + \frac{1}{b_2} = \frac{1}{f}; \frac{1}{60} + \frac{1}{b_2} = \frac{1}{20}; b_2 = 30 \text{ m}$$

olur. Görüntülerin aldıkları yol

$$x_g = b_2 - b_1 = 30 - 25 = 5 \text{ m}$$

hareket süresi

$$t_1 = \frac{a_1 - a_2}{v} = \frac{100 - 60}{50} = 0,8 \text{ s}$$

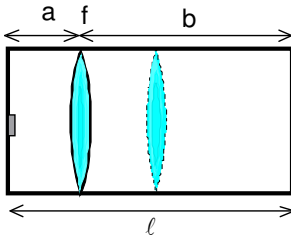
ışığın B noktasından görüntüye varana kadar geçen süre

$$t_2 = \frac{a_2 + b_2}{c} = \frac{90}{c}$$

ve görüntülerin ortalama hızı

$$v_g = \frac{x}{t_1 + t_2} = \frac{5}{\frac{90}{c} + 0,8} = \frac{5c}{90 + 0,8c}$$

olarak bulunur.

24. Sol bölme için

$$P \frac{S\ell}{2} = nRT; P'Sa = \frac{nRT}{2} = P \frac{S\ell}{4}; P' = \frac{P\ell}{4a}$$

sağa bölme için

$$P \frac{S\ell}{2} = P'Sb; P' = \frac{P\ell}{2b}$$

yazabiliriz. Buradan

$$b=2a; \ell=a+b; a=\frac{\ell}{3}; b=\frac{2\ell}{3}$$

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} = \frac{1}{f}; \frac{3}{\ell} + \frac{3}{2\ell} = \frac{1}{f}; \ell = \frac{9f}{2}$$

olarak bulunur.

25. Cismin büyütmesi için

$$k = \frac{y}{x} = \frac{a_g}{a_c} = \frac{\frac{2g}{5}}{g} = \frac{2}{5}$$

yazabiliriz. İki durum inceleyebiliriz. İlk durumda tümsek ayna için

$$\frac{1}{x_1} - \frac{1}{y_1} = -\frac{1}{f}; \frac{1}{x_1} - \frac{1}{\frac{2x_1}{5}} = -\frac{1}{f}; x_1 = \frac{3f}{2}$$

ikinci durumda çukur ayna için

$$\frac{1}{x_2} + \frac{1}{y_2} = \frac{1}{f}; \frac{1}{x_2} + \frac{1}{\frac{2x_2}{5}} = \frac{1}{f}; x_2 = \frac{7f}{2}$$

olarak bulunur.